

# VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

# Verilerin Çözömlenmesini Belirleyen Koşullar

Araştırma soruları ve hipotezleri, araştırma probleminin incelenebilir, somut düzeye indirgenmesinin ilk ve en önemli adımıdır.



Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin sayısı ve düzeyleri hakkında bilgi verir ki bunlar da yapılacak analizin ne olması gerektiği konusunda fikir verir.

## Örnek

- **Cinsiyetler arasında benlik saygısı açısından fark var mıdır?**

### Değişkenler:

*Cinsiyet:* Kategorik Değişken

1. Grup: Kadın
2. Grup: Erkek

*Benlik Saygısı:* Sürekli Değişken

**Yapılacak Analiz:** Benlik saygısı açısından iki grup arasındaki farkı araştırtan analiz.



**Bağımsız gruplar için t-test**

- **Cinsiyet ile Benlik Saygısı arasında ilişki var mıdır?**

**Değişkenler:**

*Cinsiyet:* Kategorik Değişken

*Benlik Saygısı:* Sürekli Değişken

**Yapılacak Analiz:** Değişkenler arası ilişkiyi ölçen



**Nokta Çift Serili Korelasyon**

- **Üç meslek grubunun arasında benlik saygısı açısından fark var mıdır?**

## **Değişkenler:**

*Meslek Grubu:* Kategorik Değişken

1. Grup: Öğretmenler
2. Grup: Avukatlar
3. Grup: Doktorlar

*Benlik Saygısı:* Sürekli Değişken

**Yapılacak Analiz:** Benlik saygısı açısından üç grup arasındaki farkı araştıran analiz.



**Tek Yönlü ANOVA**

- **Benlik saygısı cinsiyet ve mesleklere göre farklılaşıyor mu?**

### **Bağımlı Değişken:**

Benlik Saygısı---- Sürekli Değişken

### **Bağımsız Değişkenler:**

- Cinsiyet: Kadın ve Erkek
- Meslek Grubu: Öğretmen, Avukat, Doktor

**Yapılacak Analiz:** Benlik saygısı açısından üç grup arasındaki farkı araştırtan analiz.



**Faktoriyel Varyans Analizi**

Elde edilen bağımlı değişkenin ölçümlerinin hangi ölçme düzeyinde olduğu da önemlidir.

*Sınıflandırma Ölçeęi:* en düşük ölçme seviyesini anlatır. Bu ölçek düzeyinde elde edilen veriler için frekanslar çıkartılabilir, yüzdeler hesaplanabilir, kay-kare testi yapılabilir.

*Sıralama Ölçeęi:* bu ölçekte kullanılan uygun istatistikler ortanca, yüzdeler, çeyrek sapma, sıra farkları korelasyon katsayıları, işaret testi, Mann-Whitney U-testi vb.

*Aralık Ölçeęi:* aritmetik ortalama, standart sapma, pearson korelasyon katsayısı, t-test, F-testi (Varyans analizi)

*Oran Ölçeęi:* öncekilere ek olarak geometrik ortalama sayılabilir.

## **ÖDEV**

**Hipotezlerinizi test etmek için hangi analizleri kullanmanız gerektiğini araştırın.**

**Bunun için benzer çalışmaların bulgular kısmında yararlanabilirsiniz.**



# Verilerin SPSS'e girilmesi

# VERİNİN DOĞRULUĞUNDAN EMİN OLMA

1. Veri girişi tamamlandıktan sonra veri girişinin doğru yapıp yapılmadığı tekrar kontrol edilmeli. *Bunun için başta anketlere numara vermek şart!!!*
2. Eğer veri seti çok büyükse, bazı anketler rastgele seçilerek kontrol edilebilir!!! (%5-10)
3. Mutlaka her bir değişken için betimleyici istatistiklere bakılmalı (frekans alınmalı)

# Ters Maddelerin Oluřturulması

	Hiç Doğru Değil				Çok Doğru
1. Çocuğum birisinin düştüğünü ya da incindiğini/yaralandığını gördüğünde sakinliğini korur.*	1	2	3	4	5
2. Birinin başı dertte olduğunda çocuğum kaygılı ve rahatsız hissederek.	1	2	3	4	5
3. Ailesi ya da arkadaşları üzgün olduğunda çocuğum çaresiz, yardım edemiyormuş gibi hissederek.	1	2	3	4	5
4. Diğerleri mutsuz ya da üzgün hissettiğinde çocuğum korkmuş hissetmez.*	1	2	3	4	5
5. Birisinin yardıma ihtiyacı olduğunda ya da incindiğinde çocuğum herhangi bir şey yapamayacak kadar üzgündür.	1	2	3	4	5

\*Test madde

# Güvenirlilik Analizi

**Ebeveyn Sıcaklık/Samimiyet ve Reddetme (My Memories of Upbringing-Adolescents-EMBU):**

Ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri sıcaklık/samimiyet, reddetme ve aşırı koruma davranışlarını ölçmek için Arridell ve arkadaşları (1999) tarafından geliştirilmiş 29 maddeli bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe güvenirlik çalışması Sümer, N., Selçuk, E., & Günaydın, G. (2007) tarafından yapılmıştır. Buna göre, cronbach güvenirlik katsayıları sıcaklık/samimiyet davranışları için .89, reddetme davranışları için .87 ve aşırı koruyuculuk için .82 olarak belirtilmiştir. Aynı zamanda ölçeğin geçerliği de kavramsal olarak benzerlik gösteren ölçeklerle desteklenmiştir.

Bu proje kapsamında bu ölçek verilerek ergenlerden annelerini değerlendirmeleri, istenmiştir. Ergen raporuna göre Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı sıcaklık/samimiyet için .85, reddetme için .78 ve aşırı koruyuculuk için .74 olarak bulunmuştur.

# Değişken Oluşturma

# BİLGİLERİMİZİ TAZELEYELİM

- **Ortalama** = Maddelerin toplamının madde sayısına bölünmesi
- **Mod** = En çok tekrar eden sayı
- **Medyan** = Değerler sıralandığında ortadaki değer
- **Ranj** = En büyük değer ile en küçük değer arasındaki fark

**13, 18, 13, 14, 13, 16, 14, 21, 13**

$$(13 + 18 + 13 + 14 + 13 + 16 + 14 + 21 + 13) \div 9 = 15$$

**13, 13, 13, 13, 14, 14, 16, 18, 21**

MEDYAN = ?

MOD = ?

RANJ = ?

# BETİMLEYİCİ ANALİZLER

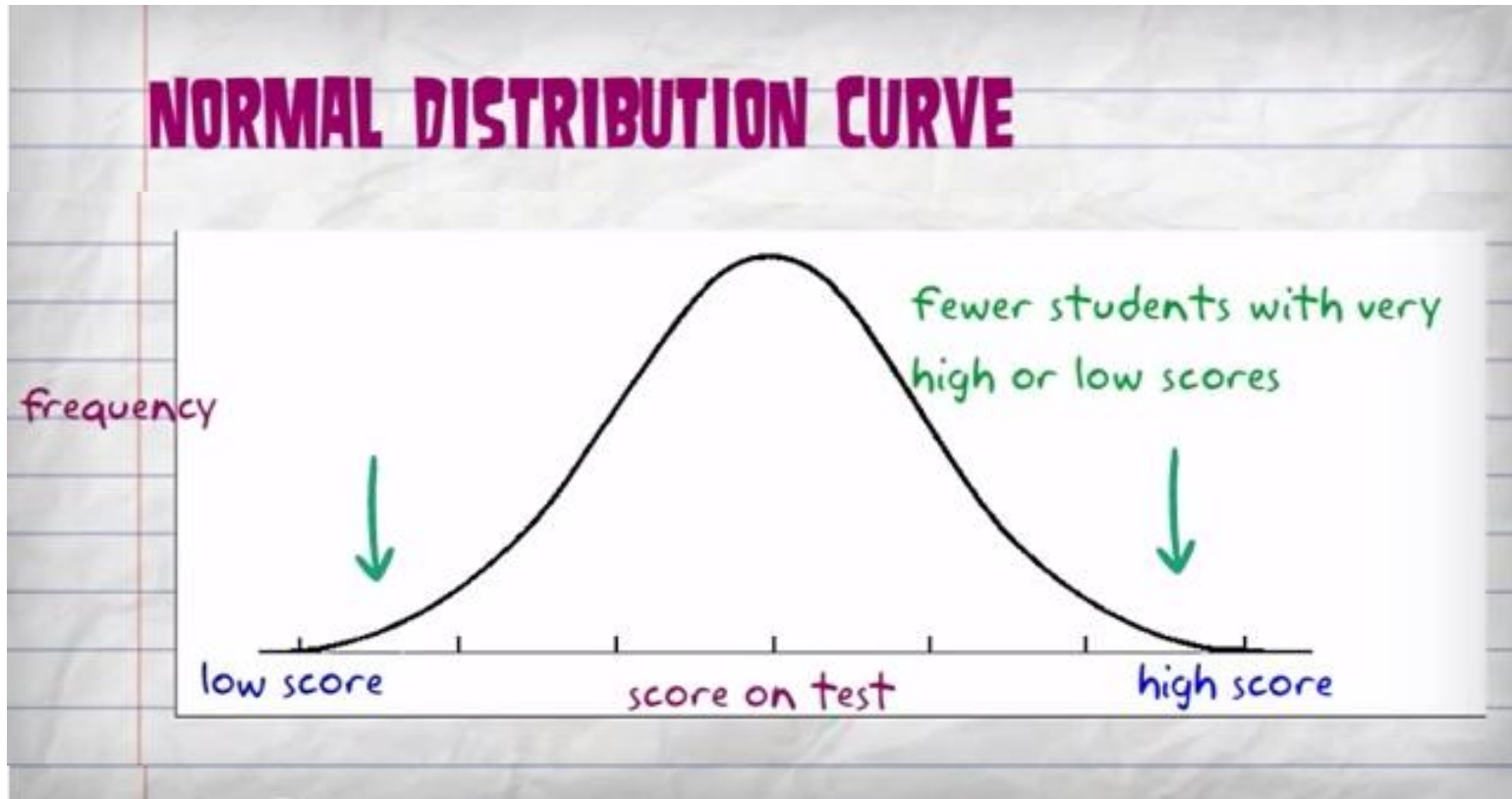
Araştırmanın verileri, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin doğrultusunda, toplam 8 okulda üçer adet 9. sınıf ziyaret edilerek toplanmıştır. Araştırmaya lise 1. sınıfa devam eden toplam 595 ergen ( $yaş_{ort} = 15.19$ ,  $S = 0.49$ ) ve 365 anne ( $yaş_{ort} = 41.86$ ,  $S = 5.02$ ) katılmıştır. Ergenlerin 300'ü kız (% 50.4) ve 295'i erkek (% 49.6) öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemeye ilişkin ayrıntılı tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Örnekleme Ait Genel Tanımlayıcı Bilgiler

	Ortalama/ Frekans	Standart Sapma / Yüzde
<u>Cinsiyet</u>		
Kız	300	50.4 %
Erkek	295	49.6 %
Yaş (Yıl)	15.19	0.49
	<u>Ergen</u>	<u>Anne</u>
<u>Anadolu Lisesi</u>	249	169
Hacı Ömer Tarhan A. L.	85	49
Mehmet Emin Resulzade A. L.	46	29
Aydınlıkevler A. L.	86	62
Reha Alemdaroğlu A. L.	32	29
<u>Düz Lise</u>	346	196
Ömer Seyfettin L.	88	38
Fatih Sultan Mehmet L.	91	62
Kalaba L.	96	53
Pursaklar L.	71	43
Anne	365	61.34 %
Anne Yaş	41.86	5.02
<u>Annenin Eğitim Düzeyi</u>		
Okur-yazar	6	1 %
İlk Okul	180	30.8 %
Orta Okul	85	14.5 %
Lise	154	26.3 %
Yüksek Okul	34	5.8 %
Üniversite	118	20.2 %
Lisansüstü	8	1.4 %



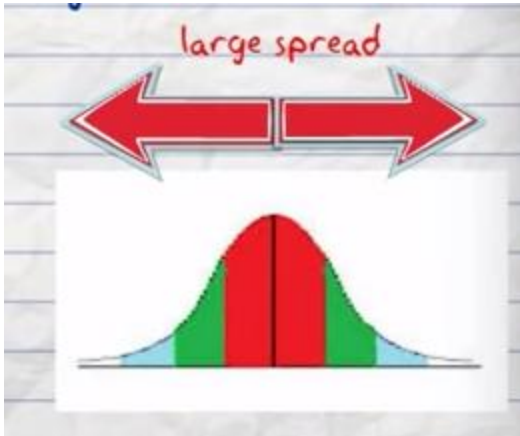
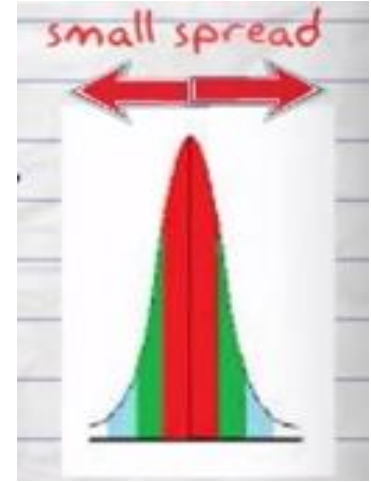
# Standart Sapma Nedir?



# Standart Sapma Bize Ne anlatır?

Her bir öğrencinin ortalamaya ne kadar yakın olduğunu gösterir.

Eğer standart sapma küçükse, bu çoğu öğrencinin ortalamaya yakın puan aldığı, çok az kişinin ortalamadan düşük ve yüksek puan aldıkları anlamına gelir.



Eğer standart sapma büyükse, bu öğrencilerin çoğunun ortalamadan düşük ve yüksek puan aldıkları anlamına gelir.

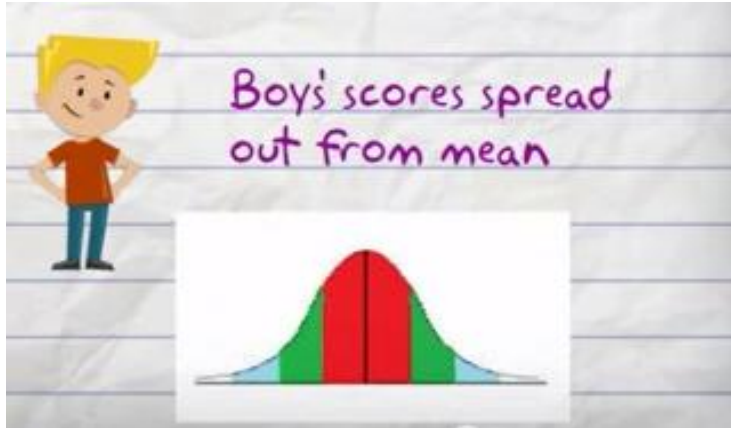
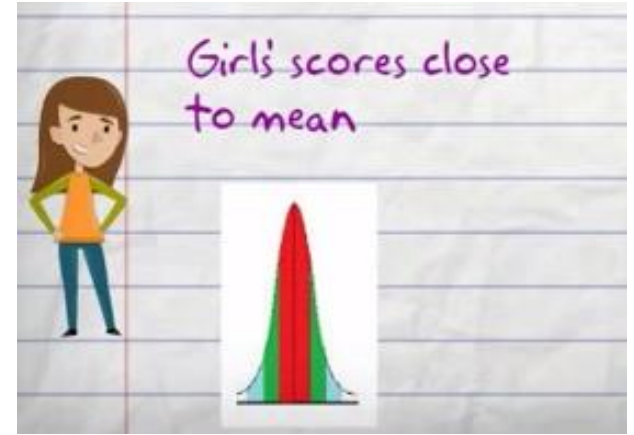
# Peki Standart Sapma neden Önemli?

Kızlarla erkelerin bu testten aldıkları puanları karşılaştırmak isteyelim.

Her ikisinin de ortalama puanları aynı olsun?

Bu her iki grubunda aynı derece başarılı olduğu anlamına gelir mi?

Kızlar için standart sapma 5.6



Erkekler için standart sapma 15.2

# Ortalama, Standart Sapma ve Değişkenler Arası Korelasyonlar

## Ortalama, Standart Sapma ve Değişkenler Arası Korelasyonlar

Ortalama, standart sapma ve değişkenler arası korelasyonlar Tablo 2 de sunulmuştur. Buna göre, annelerin duygu durum düzenleme konusunda yaşadıkları zorluk ile çocuklarının duygu durum düzenleme konusunda yaşadıkları zorluğu algısı arasındaki korelasyon  $.63$  ( $p < .001$ ) iken, ergenlerin kendi beyanına göre duygu durum düzenleme konusunda yaşadıkları zorluk ile arasındaki korelasyon  $.20$  ( $p < .001$ ) olarak bulunmuştur. Öte yandan duygu durum düzenlemede yaşadığı zorluk açısından ergenin kendini değerlendirmesi ile annenin çocuğunun duygu durum düzenlemesini algısı arasındaki korelasyonun ise  $.37$  ( $p < .001$ ) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, ergenin duygu durum düzenleme konusunda yaşadığı zorluğun, ergenin annesinden algıladığı red ( $r = .37, p < .001$ ) ve aşırı koruma davranışları ile de ( $r = .22, p < .001$ ) olumlu yönde ilişkili bulunmuştur.

-----  
Tablo 2 Buraya  
-----

Tablo 2. Ortalama, standart sapma ve değişkenler arası korelasyonlar

Değişken	1	2	3	4	5
(1)	81.28 (20.05)	.20**	.37**	.22**	.37**
(2)		70.03 (18.26)	.63**	.12*	.23**
(3)			71.61 (19.31)	.22**	.37**
(4)				26.38 (7.39)	.05
(5)					18.21 (7.57)

*Note.* 1 = Ergenin duygu durum düzenlemede yaşadığı zorluk, 2 = Annenin duygu durum düzenlemede yaşadığı zorluk, 3 = Anne beyanına göre ergenin duygu durum düzenlemede yaşadığı zorluk, 4 = Ergen beyanına göre annenin aşırı koruma davranışı, 5 = Ergen beyanına göre annenin red davranışı.

\*  $p < .05$ , \*\*  $p < .001$

**Tablo 1.** Ortalama, Standart Sapma ve Değişkenler arası Korelasyonlar

Değişkenler	Ort.	S	ZS-AS	AR	Anne Reddi	Depresyon	Kaygı
ZÖ-ÖY	12.46	(4.06)	.72**	.70**	.13*	.62**	.68**
ZS-AS	18.14	(4.18)		.65**	.11	.53**	.51**
A-R	12.73	(2.94)			.33**	.54**	.58**
Anne Reddi	91.36	(25.70)				.13*	.22**
Depresyon	9.81	(8.36)					.67**

*Not.* ZÖ-ÖY = zedelenmiş özerklik-öteki yönelimlilik, ZS-AS = zedelenmiş sınırlar-abartılı standartlar, A-R = ayrılma-reddedilme.

\*  $p < .05$ , \*\*  $p < .001$